

NAŠE FARNOST A SLAVENÍ

Resumé

Horko těžko jsme schopni mluvit o společném *slavení*. Obtížně hledáme ta správná slova, která by dokázala druhému člověku srozumitelně sdělit osobní zkušenost. Umíme vylíčit části a průběh mše sv; umíme vyjmenovat i několik blízkých lidí v kostelní lavici; umíme popsat interiér kostela, použité liturgické knihy nebo nádoby. Přesto se nám obtížně vydává svědectví o tom, že naše pravidelné nedělní *slavení* není každonedělní návštěvou náboženského divadla s potřebnými účinkujícími, malým orchestrem a (plným) hledištěm diváků.

Naše společné *slavení* nevychází z pouhé fyzické přítomnosti na konkrétním místě v konkrétním čase, ale z vědomé, chtěné a projevované účasti na velkém tajemství Boží lásky a její tělesné a hmatatelné podobě v našem životě. Způsob našeho *slavení* je prostředkem vzájemné komunikace a porozumění mezi Bohem a námi a mezi sebou navzájem. Někdy si ale nerozumíme. Jako bychom mluvili každý jiným jazykem. Při mši sv. dokážeme poměrně snadno naslouchat a uvažovat nad mluveným slovem. Bohoslužba slova nebo znění eucharistické modlitby jsou pro nás výmluvným zdrojem inspirace. Nad společnými vnějšími gesty a postoji, průběhem rituálů spíše tápeme, usebraní ve nesdělitelných myšlenkách.

Při mši sv. přešlapujeme mezi „vykonáváním“ obřadů a „tvořením“ modlitby. Zkušenost domácích bohoslužeb nám ukázala potřebu bezprostřednosti a aktuálnosti našeho *slavení*. Chceme, aby bylo zrcadlem, které pravdivě odráží náš život v uplynulém týdnu i očekávání od týdne následujícího. Zrcadlem se vším všudy: se všemi našimi nedokonalostmi, přešlapy, chybami, ale i momentálními radostmi, sny a touhami. Nedokážeme se odpoutat od obav, zda při mši sv. jednáme dobře nebo špatně. Tak sami sebe obíráme o prostor, kde by naše společné *slavení* mše sv. i ostatních svátostí bylo srozumitelným pramenem inspirace pro naše poslání ve světě. „Ite, missa est.“¹

Ve Světlé nad Sázavou dne 21. března 2022

¹ Rozeslání po požehnání v závěru mše sv. Oficiální překlad zní: „Jděte ve jménu Páně.“ Latinské „Ite, missa est.“ však doslova říká: „Jděte, začíná misie.“

Účastník #1

Když jsme pro další setkávání synodního kroužku vybrali téma slavení, byla moje očekávání spíše nejasná.

Prvním krokem bylo zamyšlení nad otázkami s tématem souvisejícími a jejich diskuse v malých skupinkách. Přiznávám, že otázky se mi zdály hodně obecné a nejasné, ve skupince se ukázalo, že naše pohledy se hodně rozcházejí, proto jsem z toho byla spíše rozpačitá. S odstupem cítím, že mě to více nutilo přemýšlet nad přístupem druhých a že mi to pomohlo k porozumění jejich pohledu na svět. Zajímavé bylo téma „aktivní účasti“, které otevřela jiná skupinka.

Další setkání se točilo kolem tématu slavení, posvěcování času od židovské kultury po naši současnost a naše podmínky. Důležité pro mě je, že výjimečná je celá neděle, nejen čas strávený na mši sv. A že celý týden je vlastně přípravou na další neděli a zároveň možná reflexí neděle uplynulé...

Na závěr jsme se věnovali slavení mše ve světle otázek „Co do mše dávám?“ a „Co z ní čerpám?“ Tam se ukázalo, že poměrně snadno dokážeme odpovědi na otázky formulovat k bohoslužbě slova, ale jinak trochu tápeme. Nakonec se ale ukázalo, že máme každý během mše sv. bohatý seznam okamžiků, které se nás dotýkají a v nichž cítíme inspiraci pro náš život (od vyznání hříchů až po závěrečné požehnání).

Účastník #2

Když se opravdu poctivě zamyslím nad tím, jaké je moje slavení mše sv., zjišťuji, že je velmi málo toho, co by platilo obecně, za všech okolností.

Nedokážu říct přesně, co mě ve mši *nejvíce* oslovuje, co přesně je pro mě *nejdůležitější*, co mě *nejvíce* duchovně *naplňuje*.

Celá mše je pro mě jako různorodá přelévající se řeka, jako živý organismus.

Pokaždé je trochu jiná, i když vlastně stejná.

Vnímám ji jinak, podle toho, s jakými lidmi ji slavím, s jakým množstvím lidí je prožívám, jestli ve velkém kostele, plném historicky cenných soch a obrazů, a nebo, jestli ji slavím v lese ve shromáždění okolo pařezu.

Beru si spoustu podnětů z biblického čtení, ale třeba jen, když je dobrý lektor. Je pro mě důležitá hudba, ale jen když je krásná a odráží to, co vidím a slyším před sebou kolem oltáře. Ale i ticho má někdy pro mě svůj veliký význam. Je pro mě důležité proměňování, protože rozumím tomu prostému gestu lásky, kdy se Bůh vydává lidem úplně se vším, tělem a duší a riskne to dát se. Je pro mě důležité to pokorné pokleknutí u Beránka Božího, protože si člověk uvědomí, že si fakt nezaslouží, aby mu Bůh dal tolik. Zjistila jsem, že je pro mě extrémně důležité kázání, protože když jsem si v pubertě našla sama cestu do kostela, neměla jsem za sebou žádnou výuku náboženství, ani žádný život ze svátostí nikoho ve svém okolí, takže jsem se všechno musela dozvědět a naučit z dobrých kázání. Proto je pro mě dodnes velmi důležité kázání, které mě někam posouvá a učí mě o některých věcech přemýšlet. Proto jsem ochotná jet za dobrým kazatelem i dost daleko, pokud je to potřeba.

A v poslední době jsou pro mě velmi důležité i přímluvy. Zkušenost z domácích bohoslužeb za covidu mě naučila, že pokud to nejsou jen neustálé prosby, ale i díky a chvály, člověka to vnitřně něčemu učí. A pokud to jsou prosby, díky a chvály, které formulují aktuálně účastníci bohoslužby, pak teprve člověk může zažít svoje zapojení, svoji účast, to, co dělá bohoslužbu jedinečnou a mojí. Pak ke mně bohoslužba nepřichází jako něco obecného a cizího, co přichází z venku, ale něco důvěrné známého a mého, na čem se podílím.

Účastník #3

Liturgii – konkrétní shromáždění lidí, jejich slova, gesta, postoje, připravenost, vnitřní rozpoložení i vnější vzhled místa slavení – vnímám jako zdroj inspirace. Pokouším se ji „číst“ podobně jako věty a odstavce v cizojazyčné knize. Snažím se porozumět její gramatice, hledat základní skladební dvojice, všimát si emotivních zabarvení, důrazů ve větách. Bohoslužbu – podobně jako jazyk – vnímám jako prostředek k dorozumění s druhými lidmi i s Božím slovem a ke vzájemné kultivaci. Není to jen technický obsah sdělení (jako písmena v knize), ale i jeho libozvučnost, krása vyjádření, melodie, souznění, harmonie...

Nerozumím, když se o bohoslužbě hovoří stylem „takhle se to dělalo“ nebo „udělejme to jinak(!)“ Jakoby bohoslužba byla nějaká předem daná aktivita, kterou se jako křesťané snažíme naplňovat a pak zpětně hodnotit: udělali jsme to dobře nebo špatně. V takovém uvažování si říkám, že liturgie člověka přivádí ke znalosti liturgických knih než k porozumění, dorozumění, kultivaci, sblížení lidí a přiblížení se k Bohu.

Porozumět slavení liturgie mi pomáhají jak biblické texty a přednášené modlitby, tak i vzhled toho místa, výběr písní, společné postoje, vnitřní rozpoložení shromážděných lidí... Všimám si a těším se z toho, když všechno spolu souzní. Pomáhá mi to udržet pozornost. Nezpíváme „nějakou“ píseň, ale zpíváme píseň „pro tuto konkrétní příležitost“. Neobracíme se k Bohu v modlitbě za „všeobecné“ trampoty našeho každodenního života, ale přimlouváme se za naše zemřelé přátele nebo děkujeme za narození konkrétního dítěte. Nedáváme „květiny do váz“, ale připravujeme vzhled/podobu místa pro naše slavení bohoslužeb.

Mám radost, když je to všechno zjevné na první pohled. Jsem někdy nespokojen, když naše neděle, svátky, slavnosti, poutě, vypadají stále stejně – jako kdyby se nám biblické a liturgické texty snažili něco říct, něco jedinečného a neopakovatelného, a my jim naslouchali jako svahilštině a chovali se stále stejně.

Účastník #4

Slavení nutně potřebuju k tomu, abych znovu prožil hodnoty, které mému všednímu životu dávají správný směr a sílu, proto potřebuju čas a prostor vydělený z běžného života, a hlavně lidi, kteří slaví se mnou.

Překračuju práh všedního, vstupuju do posvátného prostoru, omývám se vodou, žehnám se křížem, už to mi může připomenout křest a Velikonoce. Vstupuju do prostoru vybaveného obrazy, sochami a dalším inventářem, vše zpřítomňuje konkrétní pamětihodné momenty dějin spásy, národa a těch, kteří sem chodili slavit přede mnou (za všechny příklady viz třeba boční oltář s velmi specifickým obrazem Jana Nepomuckého – poutníka za staroboleslavským paládiem; nejde o žádný umělecký skvost, ale dějiny Čechů zasazené do dějin spásy tu připomínal řadě Světeláků přede mnou, připojuju se k nim...)

Vydělení z běžného světa je pak znovu potvrzeno znamením kříže, které provádíme na počátku slavnosti na svém vlastním těle. Pokračuje dalšími skvělými úkony, jako je např. úkon kajícnosti – na začátku nutně potřebuju litovat všeho, čím jsem se zpronevěřil těm hodnotám, které mému životu dávají sílu a směr. Následuje zpěv *Gloria*, kterým hlas mého těla vyjadřuje radost nad tím, že má hříšnost v posledku nemůže zavřít cestu ke zdroji nekonečné milosti a životodárné inspirace – tedy správného směru a síly. Konkrétní pobídky nesou jednotlivá aktuální čtení, zpěvy, modlitby. Ani chvíli při tom nejsem sám. Sešli jsme se u společného stolu a na hostinu přichází ten, který svým životem přemohl smrt a nyní nás tím životem a tou silou sytí. Z dalších mnoha pozoruhodných úkonů vybírám pozdvihování srdce směrem vzhůru (Vzhůru srdce – Máme je u Pána), hluboce pravdivou repliku „Stačí jen slovo a má duše bude uzdravena“ či závěrečnou výzvu „Jděte ve jménu Páně“, kterou se kruh uzavírá: sílu, kterou jsme právě načerpali, smíme použít a využít „tam venku“, ve všedním světě. A sníme při tom chybovat, plést se, nebýt dokonalý, protože On je v tom s námi a další neděli bude zase.